

Leesgesprek

Leesgroepen zijn populair. Ondanks de naam is zo'n groep toch vooral een gespreksgroep. Niet het samen lezen staat voorop, maar het met elkaar spreken over de leeservaring. Maar je kunt ook een tekst daadwerkelijk samen lezen. Daarover gaat deze praktijkwijzer. Vooraf het hele boek lezen is dan niet nodig. Dat is handig, als mensen wel graag een boek willen bespreken, maar vooraf al weten, dat ze de toezegging om tijdig het hele boek te lezen niet kunnen waarmaken. In dit geval spreek je af, dat iedereen het boek minstens zo doorneemt dat hij een passage kan uitkiezen die uitnodigt tot samen lezen.

Langzaam lezen is een belangrijke vaardigheid. Voor je het weet vind je in de tekst niets meer dan een bevestiging van je eigen denkbeelden. Doe je recht aan wat de schrijver bedoelt? Ben je bereid je denken open te stellen voor zijn of haar gedachten? In een leesgesprek neem je de tijd om langzaam te lezen en om te horen hoe anderen de tekst interpreteren.

Tussen het lezen en bespreken door is er gelegenheid om te schrijven. Goed lezen is een kwestie van herkauwen. 'Ruminatio' heette dat in de kloostertraditie van de schriftlezing: ieder schrijft een bepaalde passage over, letterlijk, woord voor woord. Het overschrijven doet je stil staan bij elk woord: waarom kiest de schrijver voor dit woord en niet voor dat? Welke woorden zou jij gebruiken? Hoe zou jij het zeggen? En waarom?

Stappen

1. Bepaal welk boek of welke tekst je gaat bespreken. Ieder bereidt zich voor door een passage te kiezen die gezamenlijk gelezen gaat worden.
2. Voorafgaand aan de bespreking deelt ieder aan de anderen mee welke passage hij of zij geselecteerd heeft. Hoe lang een passage is, hangt erg af van de auteur. Geef de auteur voldoende ruimte (beperk het niet tot een halve pagina), maar samen tien pagina's lezen is niet realistisch.
3. De selectie van een passage is als de selectie van een cadeau voor de ander: het zegt veel over jezelf en over jouw beeld van de ander(en).
4. Kies vervolgens niet meer dan drie passages om samen goed te lezen.
5. Degene die de passage heeft uitgekozen leidt de 'lezing', leest hardop, wijst op saillante punten en vertelt over zijn eigen leeservaringen (zie hieronder). Let op, dat het geen college wordt over de auteur en wat hij beweert in andere delen van het boek of andere boeken.
6. Vragen voor het ordenen van eigen leeservaringen:
 - a. wat was je eerste indruk bij globaal lezen?
 - b. wat deed je kiezen voor deze passage?
 - c. welke vraag wil de schrijver hier beantwoorden, of op zijn minst onderzoeken?
 - d. waarom deze vraag, en niet een andere?

- e. waarom in deze formulering, en niet in een andere?
 - f. met welke ervaring of inzicht in de wereld om je heen verbind je wat je hebt gelezen?
 - g. welke gedachten of analyses staan ver verwijderd van je eigen wereldbeeld?
7. Bepaal samen welke paragraaf binnen deze passage veelbetekenend is. Lees die wederom hardop voor en neem dan een time out om de passage over te schrijven. Daarmee herkauw je de woorden van de schrijver: waarom kiest hij voor dit woord en niet voor dat? Welke woorden zou jij zelf gebruiken? Hoe zou jij het zeggen? En waarom?
 8. Ga hierover met elkaar in gesprek.
 9. Stap over naar de volgende passage en de volgende voorlezer.
 10. De passages vormen samen een nieuw betoog: ze sluiten bij elkaar aan, maar tegelijkertijd zijn ze verschillend, ze contrasteren met elkaar. Bij de bespreking van latere passages kun je teruggaan naar eerder besproken passages, zoals je bij een tentoonstelling teruggaat naar een eerder schilderij.
 11. Schrijf ter afronding een korte reflectie en lees die aan elkaar voor (zie bijvoorbeeld de praktijkwijzer voor de recensie, de column of de briefkaart).

Literatuur

Robert Gordon, Perspective, or looking again. In: *Primo Levi's Ordinary Virtues. From testimony to ethics*. Oxford University Press, 2001, p. 149-172. Kees Schuyt, Wees precies, vindingrijk en speels: dertien praktische deugden. In: *Steunberen van de samenleving*, Amsterdam University Press 2006, p. 304-309 (bespreking van het boek van Gordon).